

Foto A. Flausch

Claire-Fontaine

door P. VLAMINCK, *Conservator*

De samenstelling van een degelijke ploeg. — Regeneratieproeven van het moeras. — Stand- en trekvogels, dag- en nacht- vogels. — Nachtmerrrie van een conservator, maar geruststellend ontwaken...

Dit jaar is onze aktie er niet alleen op gericht geweest de moerassen te beheren, maar ook het publiek in grotere mate te sensibiliseren.

Wij hebben inderdaad een audio-visuele montage samengesteld, waarin de fauna en flora van het reservaat, tijdens de vier seizoenen, de hoofdvertolkers zijn.

Deze realisatie heeft in talrijke gemeenten van Henegouwen, waar ze werd vertoond, een enorme bijval geogst, en er aanzienlijk toe bijgedragen het publiek bij de bescherming van dit uniek gebied uit de omgeving van Charleroi te betrekken.

Buiten de officiële geleide bezoeken die op het programma van de vereniging stonden, hebben we op verzoek van verschillende groepen, scholen en verenigingen ook andere edukatieve bezoeken georganiseerd.

De bekendheid van het reservaat uit zich door het toenemend aantal deelnemers aan de bezoeken, en de stijgende belangstelling vanwege bepaalde plaatselijke natuurbeschermingsverenigingen.

Wij zijn inmiddels ook overgegaan tot de oprichting van een raadgevende beheerscommissie, samengesteld uit de heren L. Woué, voorzitter van de « Cercles Naturalistes de Belgique », de heer A. Havrenne, secretaris van de « Naturalistes de Charleroi », de heer M. Dulière, werkleider bij een bouwbedrijf en geestdriftige en belangeloze medewerker bij de beheerswerken in het reservaat, de heer G. Verhelst, beëdigd bewaker van de B. N. V. R., Nadine Verhelst, adjunct-conservator, en ikzelf.

Dit pluridisciplinair comité heeft tot taak de botanische en zoologische inventaris op te maken en beheersprojecten uit te werken teneinde de biologische verscheidenheid van het gebied te bevorderen.

Om in de moerassen tot een grotere soortenrijkdom te komen werden tijdens de winter 1978-1979 op de drie voornaamste afwateringsgreppels, drie aarden afdammingen geplaatst.

Een van de afdammingen is voorzien van een valdeur die, zo nodig, toelaat het waterpeil te regelen.

Deze afdammingen werden om verschillende redenen opgericht. Het vijverwater was zeer ondiep (10-20 cm max.), en een massa organisch slijk van ongeveer 1 meter dikte bedekte de bodem.

Op zonnige dagen werd het ondiepe water te erg verwarmd, en de aanwezigheid van dit reducerend slijk veroorzaakte een aanzienlijke daling van het zuurstofgehalte. Geen enkele vis kon er in overleven en de waterinsekten werden zeer schaars.

De stijging van het waterpeil met 70 cm, de verruiming van de wateroppervlakte en het tot stand komen van nieuwe zachtafhellende, kronkelende oevers zijn er op gericht de soortenrijkdom van de fauna (vissen, insecten, amfibieën en vogels) en flora te bevorderen.

Over enkele maanden hoopt de beheerscommissie U omtrent deze verrijking nader in te lichten.

Wat er ook van zij, het reservaat biedt de bezoeker nu reeds een rijke schakering van gevarieerde landschappen en milieus, die natuurlijk tot de verscheidenheid van de waargenomen vogelsoorten bijdragen.

In wintertijd trekken de moerassen en poelen blauwe reigers, wintertalingen en watersnippen aan. De wilde eend is er heel het jaar door aanwezig, en de broedperiode brengt ze er door in gezelschap van waterhoenen, waterrallen, kleine karekieten en Cetti's zangers. Een visrijke vijver zorgt voor de bevoorrading van de ijsvogel, die het gebied alleen verlaat wanneer het water bevroren is.

Een koppel wintertalingen en meerkoeten heeft zich dit jaar gedurende heel de broedperiode in het riet gevestigd.

Tijdens de trek werd ook de slobeend waargenomen.

Buiten de moerassen en vijvers vindt men er vochtige graslanden, struwelen en bossen, waarvan de avifauna in het Bulletin 1977 werd beschreven. Ik kom er dus ditmaal niet op terug.

De aanwezigheid van verschillende stootvogelsoorten duidt natuurlijk op de rijke voedselvoorraad van het reservaat.

De torenvalk broedt er, en vaak kan men ze « bid-dend » boven de grasvlakte waarnemen.

Ook de bruine kiekendief is tijdens de trek geen zeldzame gast, en het is steeds een bekoorlijk schouwspel deze sierlijke stootvogel in zijn vlucht over Claire-Fontaine gade te slaan.

Tijdens de trek hebben we ook meermaals buizerden, sperwers en zwarte wouwen opgemerkt terwijl ze boven het reservaat jaagden.

Reeds meer dan twee jaar broedt de ransuil in de omgeving van het voornaamste moeras en ook ditmaal zijn drie jongen er in geslaagd uit te vliegen. In de winter hebben 15 vogels de struiken langs het moeras als dagslaapplaats benut. Tijdens onze winterse nachtelijke rondgangen hadden hun sombere geruisloze silhouetten iets spookachtigs, wanneer ze op enkele meters van ons opvlogen om daarna in het duister te verdwijnen.

We hebben van deze nachtelijke wandelingen vaak gebruik gemaakt om, verscholen in het struikgewas, het moeras te beluisteren. De stilte wordt er alleen verbroken door de roep van een ral of een waterhoen in het riet. Op dat ogenblik gaat er van het moeras een geheimzinnige aantrekkingskracht en bekoring uit. Maar deze stilte en vredige rust roept soms ook onstellende visioenen van vernieling op. Eensklaps verschijnen bulldozers en kranen die het moeras onder tonnen aarde bedelven, de roep van de ral en het ruisen van de wind in de bomen gaan over in geronk van auto's, de bomen die het riet afzomen vervagen, en in hun plaats verrijzen een grootwarenhuis, een cultuurcentrum, nieuwe woonwijken en parkeerplaatsen. We zien ze vóór ons, de bouwheren die op de inhuldiging hun glas schuimwijn heffen. Zij hebben immers eens te meer hun superioriteit over de natuur en de elementen bewezen! Zij hebben immers eens te meer de samenleving verrijkt! Vanzelfsprekend verdienen deze bouwheren alle achting... Zij hebben immers het laatste vuile moeras van de streek opgeruimd. Bravo, mijne heren...

Maar ik ontwaak uit mijn nachtmerrie. Hoera, het moeras is er nog. De maan en de wolken spiegelen zich in het water en de wind ruist verder door de takken en het riet. En in de verte glijdt een ransuil geruisloos door de stille nacht.